

KERKBLAD

Jaargang 27 - nummer 1
vrijdag 10 januari 2020
editie Dokkum e.o.

Geandewei

Foto: Willem Wilstra

Protestantse
Kerk

Morgenrood

Brand in de kerk

Heit Wilstra adviseerde
zoon Willem een boek

Geloofsgetuige
Johannes a Lasco

Column Gryt van der Galiën

Brand in de kerk

Het programma *Ge-loofsgesprek* van december jl. tussen Leo Fijen en pastoor Jack Glas, ging over de brand in de

Rooms-katholieke kerk van Hoogmade (ZH) eind vorig jaar. Over hoe die de pastoor, parochianen en dorpsgenoten heeft geraakt. Een filmpje toonde hoe de toren onder veel geraas instortte en dat uiteindelijk het gehele gebouw verloren ging.

's Avonds was er een bijeenkomst met honderden mensen. De burgemeester benadrukte het drama, de pastoor bad. Een vrijwilligster van de kerk huilde. Ze was hier geboren, getrouwd in de kerk, haar kinderen zijn er gedoopt en haar dochttertje begraven. De kerk als toevlucht en herberg, de toren met klok die levenden roept en doden beklagt, ze is wég. En dan de vele diensten in december, hoe moest dat nu allemaal?

Ik aanschouwde het verdriet, maar dacht ook aan een voorval van vroeger bij ons thuis. Een diepe wens van mijn broertje was dat de kerk in brand zou vliegen. Met zijn scherpe toren, de hekken met het Memento Mori rond de dodenakker, pronkte hij prominent voor het zijraam van ons huis. En iedere zondag was er de verplichte gang naar die kerk. Voor mijn broertje een gruwel, vandaar zijn innige wens.

Op een zaterdagmiddag leek deze te zijn vervuld. De brandweer rukte uit na het geslagen brandalarm. Broers ogen glommen van gelukzaligheid; eindelijk was er verlossing van die wekelijks kwelling!

Echter, was het niet, dat een gereformeerd gemeentelid een ruimte beschikbaar stelde voor de diensten van dakloze hervormden? Een eerste spontane actie binnen het SOW-proces in die tijd. De brandweer bluste in de kerk de kachelbrand, de rook verdween door open ramen en deuren.

Soms zouden wij ook nu graag een 'brandje' willen in de kerk. Een klein reveil, wat heilig vuur in de tanende gang van kerkdiensten, waar lege zitplaatsen ons confronteren met verlies. Maar, waar is de vonk die het vuur laat gloeien? *'It only takes a spark'*, zingt Evie Tornquist; één vonkje voor een vuur dat ons allen verwarmt in kille tijden. Ik beloof u oprecht dat ik de brandweer níét zal bellen. Ik vermoed mijn broer ook niet!

Meditatie Hij zal regeren, jaar na jaar

'De HEERE zal voor eeuwig regeren; uw God, Sion, is van generatie op generatie. Halleluja!'
Psalm 146 vers 10

door Leo Bles

Hoe is het nieuwe jaar begonnen? Met veel laaai van vuurwerk? Met de laatste oliebolletjes? Goede voornemens wellicht? Of zingend? *'t Is de Heer van alle heren die voor eeuwig zal regeren.* Hooggestemde woorden uit een Psalm.

Want wat gaat er komen dit jaar? Welke vreugde zullen we ervaren? Welke zegeningen zullen we ontvangen? Maar ook, welk verdriet zal ons treffen? Wie van ons zal sterven dit jaar? En wie van ons is daar klaar voor?

2020, een jaar vol plannen, vol verwachtingen maar ook vol onzekerheden. En te midden van al die onzekerheden staat daar ineens een zekerheid. De Heere zal voor eeuwig regeren. Hij, de God van het verbond met Abraham, Izaäk en Jakob. De God van het verbond met u en mij. Hij zal regeren. Vorig jaar, dit jaar, volgend jaar. Voor eeuwig. Zonder begin en zonder einde. Wat een vastheid, wat een zekerheid!

Zorgeloos?

Maken deze Bijbelwoorden ons dan tot zorgeloze mensen? Zo van: God redt er wel mee? Of bezorgen ze ons een bepaalde gelatenheid? 'Als het zo gaat dan gaat het zo'. Ik hoop dat u het leven met de Heere anders ervaart. Als een leven waar leven in zit. Waar spirit in zit. Waar de Geest ademt en wij leven.

Deze woorden uit Psalm 146 zijn een loflied van het geloof. Het geloof dat niet alles begrijpt. Dat niet alles grijpen kan en sturen kan. Maar een geloof van overgave. Een geloof van afsterven aan je eigen eer en eigen ik en het centraal stellen van de Heere Jezus. Dat uiteindelijk de plannen voor 2020 niet gecentreerd zijn om mij maar om Hem!

Dat geeft hoop voor u en mij persoonlijk. Dat

geeft ook hoop, Bijbelse hoop, voor de generatie boven je. Je ouders voor wie je de zorg hebt. Je ouders waar je soms van zeggen moet; wat worden ze oud, kunnen ze het leven nog aan? Uw God is van generatie op generatie. Breng je ouders in een gedurig gebed tot God.

En uw kinderen en uw kleinkinderen, als u die mag hebben. Wat kun je een zorgen hebben. Nachten wakker liggen. Hoe komt het met de relatie, gaan ze scheiden of blijven ze bij elkaar? Hoe komt het met het werk en vooral de werkdruk. Ze hebben het zo druk en ze moeten zoveel. En dan daarbij, maar zeker niet in de laatste plaats: leven ze met God? Komen ze nog in de kerk of is daar geen tijd voor? Of gaan ze wel maar is er niets te halen voor hun ziel?

Uw God is van generatie op generatie. We zien dit jaar maar omhoog. Bij ons breekt alles af, maar de Heere zal voor eeuwig regeren. Al zie ik er niets van. Ik geloof omdat ik vertrouw op de beloften van die God.

Voor wie zijn deze woorden dan? Want de aanspraak is Sion. Sion was één van de bergen in Israël. Lang niet zo hoog als Basan of Libanon maar Sion was wel de plaats waarvan de Heere had gezegd; Daar woon Ik. Daar voel ik Mij thuis.

U en ik. We mogen ons voegen onder die aanspraak: Sion. Niet de hoge en verhevene maar de eenvoudige, die zingt; Mijn God zal voor eeuwig regeren. Van generatie op generatie. Ook nu. We zingen dit jaar door! *Prijs de Heer met blijde galmen. Gij, mijn ziel hebt rijke stof. 'k Zal zolang ik het licht geniet, Hem verhogen in mijn lied!*

L. J. Bles is pastor van de Gereformeerde Kerk van Wälterswäld

Leesooster

Week 3, 12 t/m 18 januari

zondag	Jesaja 58:6-14
maandag	Jesaja 59:1-8
dinsdag	Jesaja 59:9-15a
woensdag	Jesaja 59:15b-21
donderdag	Jesaja 60:1-14
vrijdag	Jesaja 60:15-22
zaterdag	Jesaja 61:1-11

Week 4, 19 t/m 25 januari

zondag	Jesaja 62:1-12
maandag	Psalm 96
dinsdag	Spreuken 1:1-19
woensdag	Spreuken 1:20-33
donderdag	Spreuken 2:1-22
vrijdag	Matteüs 4:1-11
zaterdag	Matteüs 4:12-25

Actueel

Ziekenzalving sacrament-waardig

Om ons heen vinden wekelijks ziekenzalvingen plaats, maar in de Protestantse Kerk is het ritueel in veel gemeentes onbekend en ook onbesproken. Wat niet aangeboden wordt, wordt ook niet gevraagd.

door ds. Herman F. de Vries

Bijbel

In andere Protestantse gemeentes wordt de ziekenzalving passief of actief aangeboden en ook Protestantse voorgangers zijn met het gebruik en ritueel vertrouwd. In Marcus 6 en Jacobus 5 komt de zalving als mogelijkheid en opdracht naar voren. Het *Dienstboek* van de Protestantse Kerk biedt materiaal en een orde van dienst aan.

Niet alles wat mogelijk is, hoeft ook gedaan te worden. De Protestantse Kerk is echter een kerk waarin ruimte is en ook ruimte gepredikt wordt. Laat die ruimte er dan ook in de plaatselijke gemeentes zijn, zodat als er één onder ons is die om een handoplegging of ziekenzalving vraagt, hij/zij die zalving ook ontvangen kan. Hetzelfde kunnen we natuurlijk ook zeggen over andere thema's die al dan niet in de kerk besproken kunnen worden en die kunnen leiden tot vieringen, gesprekken, rituelen, en daardoor tot troost, heling en genezing van zielen.

Oecumene

In kerken om ons heen wordt veelvuldig gezalfd. Denk alleen al aan de Rooms-Katholieke Kerk en ook aan evangelische gemeentes. In

de Rooms-Katholieke Kerk is de zalving een sacrament; en als je priesters er naar vraagt, dan merken ze nog wel eens op dat de zalving hét sacrament is waarin de Geest het meest voelbaar aan het werk is. Ook in oecumenische vieringen voor mensen met een verstandelijke beperking hoort de zalving er soms bij. Sommige voorgangers en oudsten in evangelische gemeentes gaan zeer laagdrempelig met de zalving om, waardoor het tot een vanzelfsprekendheid kan worden. Dat roept dan ook weer vragen op.

Beweging

'We kennen het niet en het is er ook nooit geweest.' - 'Ik heb er geen behoefte aan. Het gebed is voor mij voldoende.' Dergelijke uitspraken worden vaak gehoord als het over de zalving gaat in gemeentes waar het niet aan de orde is en dus niet in diensten of pastoraat voorkomt. Elke opmerking kan zinnig zijn, maar niet elke opmerking zet ons in beweging. Het gaat er niet om dat iedereen die lichamelijk en/of geestelijk een kwaal heeft bewogen moet worden om gezalfd te worden. Het gaat er wél om om ruimte te scheppen, waardoor broeders en zusters die vragen heb-

ben over het ritueel en een verlangen hebben om gezalfd te worden, die ruimte binnen kunnen gaan. De olie bemiddelt immers het werk van de Geest. Zo wordt het bedoeld en zo werkt het ook. Zoals trouwens ook het gebed Gods genade en zegen wil bemiddelen. Maar individuen hebben de kerk in dit opzicht nodig om dit werk van de Geest te ontvangen. Staat die kerk individuele gemeenteleden in de weg, of is de kerk dienstbaar nabij?

Praktijk

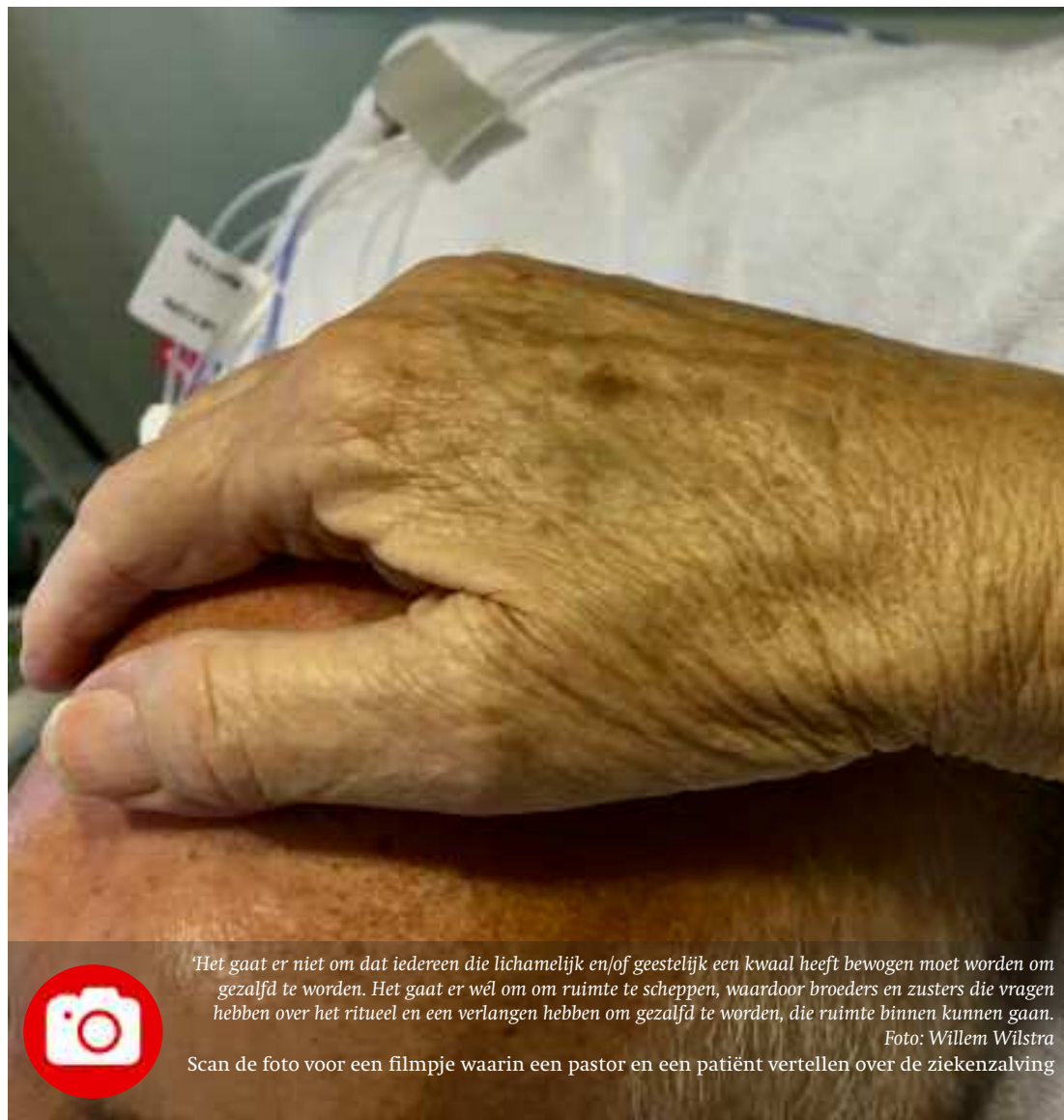
In onze eigen wijkgemeente (Dokkum) vonden in korte tijd op verschillende manieren enkele zalvingen plaats. Er was ruimte en enkelen hebben de ruimte gezocht en biddend gewacht op wat God geven kan. Achteraf mogen we erkennen dat de ziekenzalving meer heeft gebracht dan velen hadden verwacht. Het ritueel is geen sacrament, maar wel 'sacrament-waardig', omdat het dezelfde uitwerking in lichamen en zielen kan hebben als de doop en het avondmaal. De meest uiteenlopende reacties zijn te verwachten en ontstaan ook. Verzet is het ene uiterste, verlangen het andere uiterste; en daartussenin beweegt verwondering.

Hoe nu verder?

In beweging tussen verzet en verlangen is het goed om ons te laten leiden door verwondering. Beleid is noodzakelijk, maar gebed en verwondering liggen aan beleid ten grondslag. Zijn wij een oecumenische kerk? Wat past ons wel en wat past ons niet, en waarom is dat zo, en is het terecht en wijs; en wat veroorzaakt onze houding?

Het nieuwe roept vragen op. Elke stap, verhuizing, ontwikkeling, en ook jaar is nieuw en daarom spannend. 2019 ligt achter ons. 2020 wordt ons gegeven. Om het toch een Jaar des Heren te laten zijn!? Is wat nieuw lijkt ook werkelijk nieuw, of is het slechts een terugvinden van wat in de tijd verloren was gegaan? Hoe zal de Geest op aarde gaan? In ons midden? Of langs ons heen? Vooral een vraag die beleidsmakers, voorgangers en kerkenraden ook mag bezig houden; waarbij het in besturen niet om mijzelf als bestuurder gaat, maar om het volk van God. Ben ik bereid om tot de uitersten te gaan, die de Geest ook zoekt, in het dienen van de gelovigen die ons zijn gegeven? Wie beoordeelt wat goed is en wijs?

Ja, wij hebben elkaar zeker nodig in de gemeente, om de juiste weg te vinden en te kunnen gaan, als het over thema's gaat als ziekenzalving en nog veel meer. Laten we uitzien naar de weg die het Christuskind ons wil wijzen, naar Pasen toe en naar Pinksteren. Bijzonder zal de weg zeker zijn. Buitengewoon ook. 'Wie bidden blijft en waken, in hem/haar wil woning maken het heil, de Zoon van God' (Lied 439).

'Het gaat er niet om dat iedereen die lichamelijk en/of geestelijk een kwaal heeft bewogen moet worden om gezalfd te worden. Het gaat er wél om om ruimte te scheppen, waardoor broeders en zusters die vragen hebben over het ritueel en een verlangen hebben om gezalfd te worden, die ruimte binnen kunnen gaan.'

Foto: Willem Wilstra

Scan de foto voor een filmpje waarin een pastor en een patiënt vertellen over de ziekenzalving

Byldspraak - Willem Wilstra

Flechtsje en pylgerje

Och wat binne der in protte minsken ûnderweis. Ik bedoel net it gewoane ferkear, dy witte harren koers meastal wol. Nee, dy oaren, dy's flechtsje moatte foar hongersneed, oarlochsgeweld, polityk as ekonomysk en sels foar harren leauwen. Wy hawwe krekt it moaie feest fan de berte fan ús Heilân betocht. Us leauwen hat wer in *boost* krigen. Sa geane wy it nije jier wer yn. Dochs steapelje de soargen him yn'e de wrâld alwer op. Grinzen wurde diznich en de minsken binne mear as ea oerstjoer. En dan mar hoopje dat men goed te plak komt en dat dêr iten en ûnderdak is.

De foto fan it úthingboerd is makke yn Frankryk, tichtby de pylgersrûte nei Santiago de Compostella, sjoch it skulpke lofts boppe. Mar meast prominent is de ôfbylding fan de flecht fan Joazef en Maria mei it bern Jesus.

Flechtsje en pylgerjen leit ticht byinoar. Pylgers hawwe in doel, it kin in lange reis wêze mar ek wol in kuier tichtby. Faaks komt men op in lange tocht himsels tsjin en moat yngrepen wurde. Hoe dan ek, it giet om lichem en geast.

Sels hie ik in wûnderlike erfaring by in kuier mei myn frou, op 'e heide, mei in nochal ûnsljocht paad. Wy stroffelden dêr wat om en op dat stuit skeat my de titel fan in boek yn't sin dy't myn heit (foto foarside) my ea neamde. Ik siet op'e seefeartskoalle en kaam de wykeinen thús. Hy mocht graach lêze en maande my om in bepaald boek seker te lêzen... *Moeder leer mij nog eens lopen*.

En dat is no bart. It stie net mear by ús yn 'e boekekast en oar omsneupen hie ek gjin sukses, mar fia boekwinkeltjes.nl hawwe wy it op'e kop tikke en yntusken ek al út! De muoite wurdich - en ik begryp no ek dat hy my in boadskip mei jaan woe foar as ik it seegat wer útgean soe. In pear stekwurden om yn it libben mei te nimmen: leafde, flechtsje, ûnbegryp, thús komme, jild, mem, trouw en God. Hjirmei geane wy wer op reis, it nije jier yn.

Ik winskje jimme folle Lok en Seine ta !

Heeft u uw verhaal al ingeleverd voor de wedstrijd 'Mijn kerk, mijn verhaal?'
Het kan nog tot 15 januari via secretariaat@frieschdagblad.nl. Kijk ook op geandewei.nl

Jaaroverzicht Bijbellezer zoekt liefde en licht

Liefde, licht en vrede waren in 2019 de meest gebruikte zoekwoorden van bijbellezers op debijbel.nl. De populairste bijbeltekst is voor het derde jaar op rij Psalm 23. Het aantal lezers van de blogs op deze site verdrievoudigde. Dat meldt het jaaroverzicht van deze bijbelweb-site van het Nederlands Bijbelgenootschap (NBG).

'Vrede' stijgt als zoekwoord van de zevende plaats in 2018 naar de de plaats in 2019. De andere verschuivingen in de top 10 van zoekwoorden zijn klein.

De meest geraadpleegde bijbeltekst in de Nieuwe Bijbelvertaling is Psalm 23: 'De HEER is mijn herder, het ontbreekt mij aan niets'. In de Bijbel in Gewone Taal is dat Johannes 1: 'In het begin was Gods Zoon er al. Hij was bij God en hij was zelf God', en: 'Hij is het licht dat schijnt in het donker.' In de Herziene Statenvertaling en in de app Mijn Bijbel is Romeinen 8 de populairste passage, over onze onlosmakelijke verbondenheid met God door Christus en over het lijden

van de schepping. Het aantal bezoekers van debijbel.nl – waar twintig bijbelvertalingen, Bijbel Basics en een schat aan informatie rondom de Bijbel te vinden zijn – steeg in 2019 van 850.000 naar ruim 1 miljoen.

In totaal werd de Bijbel 10,7 miljoen keer digitaal geopend, een stijging met 30 procent ten opzichte van 2018. Dat gebeurt steeds vaker via Mijn Bijbel, de NBG-app die gekoppeld is aan debijbel.nl. Met 60.000 nieuwe gebruikers komt het totaalaantal daarvan op 140.000. De app biedt de Bijbel in zeven vertalingen en in audio, en werd uitgebreid met leesplannen, nieuws en blogs.

Geloofsgetuige

Johannes a Lasco

'Rustverstoorders zijn denk ik nog met ons in de kerk vermengd met de bedoeling om ons meer druk te maken over het verdedigen van de waarheid. Wij overwinnen hen zoveel wij kunnen door zachtmoedigheid en geduld.'

*1499, Łask (Pl) - † 8 jan 1560, Pinczów (Pl)

Dat het ambt van ouderling een belangrijke pijler werd van het Nederlandse protestantisme is voor een flink deel te danken aan Johannes a Lasco. De 'reformatoren van Oost-Friesland' was een Pools edelman met een brede Europese oriëntatie. Dankzij een oom die bisschop was had hij in Italië kerkelijk recht gestudeerd en daarna als priester goede posities in Polen gekregen. In 1524, op diplomatieke missie voor zijn koning, had hij in Parijs, Bazel en Zürich diverse humanistische en protestantse geleerden ontmoet. Hij had had onder één dak gewoond met Erasmus en verwierf zelfs zijn bibliotheek. Pas op zijn veertigste kwam het tot een breuk met de pauselijke kerk. Het was in Leuven, waar hij toen ook trouwde.

Op de vlucht voor dreigende vervolging kwam het echtpaar in 1540 via Aduard in Emden. Daar werd hij door gravin Anna benoemd tot 'superintendent' van de protestantse gemeenten in Oost-Friesland. Hij was geknipt voor de rol van kerkleider nu het protestantisme een eigen kerkelijke vorm moest vinden. Hij stelde kerkenraden in, regelde de tucht en een 'coetus' als regionaal overlegorgaan voor de predikanten. Zij moesten wekelijks bij elkaar komen voor de bespreking van hun leer én hun leven. Hij hield openbare debatten met leiders van de verschillende doopsgezinden. De staatsgevaarlijke radicalen onder hen konden vertrekken. Menno Simons wilde ook niet blijven.

Na ontslag onder keizerlijke druk volgden in Londen drie vruchtbare jaren van organisatie van de tweetalige gemeente van vluchtelingen. Ook daar was wekelijks beraad over de leer van de gemeente, 'profetie' geheten. Met de troonsbestijging van Maria Tudor volgde nieuwe verbanning. Weer in Emden organiseerde hij er nu een diaconie voor de duizenden asielzoekers. 'Godts Kerck vervolgt, verdreven, heft Godt hyr Trost gegeven' staat er nog in steen gegrift. Daarna is hij nog actief geweest in Wezel en in Frankfurt, voor hij terugging naar Polen om (tevergeefs) de koning proberen te winnen voor kerkhervorming.

A Lasco schreef kerkordes, belijdenissen en een catechismus. De scherpe kantjes van de onderlinge tegenstellingen tussen de protestanten probeerde hij bij te vijlen. Hij dacht bescheiden over zichzelf: het penninkje van de weduwe tussen de schitterende gaven van anderen.

Harmen Jansen

debijbel.nl

JAAROVERZICHT 2019

Unieke bezoekers

1.100.000

BIJBEL BASICS

13.000
ACCOUNTS/GEbruikers

Bijbelapp Mijn Bijbel

140.000
downloads van de
bijbelapp **Mijn Bijbel**

De Bijbel ging
10,7 miljoen
keer open op
debijbel.nl

Meest gelezen in de app

- 1 Psalmen
- 2 Johannes
- 3 Matteüs
- 4 Genesis
- 5 Lucas

Meest gelezen in de app

In zowel de **NBV** als
de **BGT** **De brief aan**
de **Romeinen** **8**

Kees de Kort
werd **85** en kreeg
een tentoonstelling.

Meest gelezen blog op bijbel.nl

15.986x De kracht
van **HUMOR**
in Johannes 81 vers 11.

11.185x De Bijbel is een
GEVAARLIJK boek.

6.835x **ZEVEN**
een heilig getal.

Meest gezochte woorden

GEEST HOOP **VREDE**
VREUGDE
LIEFDE
GENADE HOOP
BIDDEN JUDAS
WIJSHEID **GELOOF**
KINDEREN
LICHT

Meest gezochte personage

JOZEF
NOACH
DAVID
ESTHER
ABRAHAM

Het aantal
bloglezers
steeg van
80.000 naar
269.000

Meest gelezen in de debijbel.nl

In de **NBV**: **Psalm 23**
In de **BGT**: **Johannes 1**
In de **HSV**: **Romeinen 8**

Ontdek het op **debijbel.nl**

Vertaalproject voor nieuwe Friese Bijbel begint

Er komt een nieuwe Friese bijbelvertaling. De begroting is rond, nu naast andere financiers ook de provincie Fryslân een bijdrage levert. De initiatiefnemer, de Yntertsjerklike Kommissje foar de Fryske Earetsjinst,

presenteert de plannen op 17 januari in Franeker. De vertaling zal naar verwachting over vier jaar klaar zijn en wordt uitgegeven door het Nederlands Bijbelgenootschap (NBG).

„Het is goed nieuws dat er na meer dan veertig jaar een nieuwe bijbelvertaling komt in de tweede taal van ons land”, zegt NBG-directeur Rieuwerd Buitenwerf. „Ik heb zelf Friese wortels en weet wat het betekent dat Friezen de Bijbel in de taal van hun hart willen lezen. Als Nederlands Bijbelgenootschap dragen we dan ook graag bij aan een vertaling in eigentijds en begrijpelijk Fries. Dat doen we onder meer door het uitgeefproces en -risico voor onze rekening te nemen en door vertaalsoftware beschikbaar te stellen.” De totale begroting is 350.000 euro. De provincie betaalt daarvan een ton, verder komt het geld van diverse fondsen, maar ook van de classis Fryslân (40.000 euro), lokale kerken en particulieren. Het vertaalwerk wordt gedaan door een team van vertalers onder wetenschappelijke begeleiding van prof.dr. Eep Talstra (Oude Testament), dr. Lieuwe van Kampen (Nieuwe Testament) en prof.dr. Rolf Bremmer (Fries). De vertaling zal digitaal beschikbaar komen op debijbel.nl, het bijbelplatform van het NBG.

Winterwandeltocht Woord en Daad op 18 januari

Op zaterdag 18 januari is er weer een winterwandeltocht ten behoeve van Woord en Daad. De start is ditmaal bij de Ald Skoalle, Tsjerkestrjitte 2 in Driezum. De wandeltocht is ongeveer vier kilometer lang, met een tussenstop met een consumptie. Aan de finish staat de snert klaar. Meedoen kost - inclusief de consumpties - vier euro per persoon of 12,50 euro per gezin. De start is om 15.30 uur.

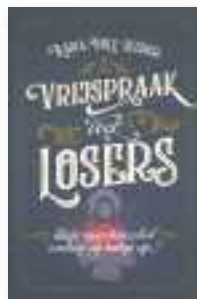
Taizéviering op 26 januari in het Karmelklooster in Drachten

De werkgroep Taizévieringen houdt op zondag 26 januari weer een Taizéviering in het Karmelklooster aan de Burgemeester Wuiteweg in Drachten. Jongeren en ouderen zijn van harte welkom vanaf 19.00 uur. Muzikale medewerking wordt verleend door het Taizékoor.

Redacteuren en medewerkers van Geandewei bespreken boeken, cd's of dvd's die ze bij de lezers onder de aandacht willen brengen.

Met bijdragen van Nelleke Berntsen, Evert Pieter van der Veen, Siep Boukes, Jan-Dirk Wassenaar

Vrijspraak voor losers

Nadia Bolz is een in Amerika bekende predikante, verbonden aan de door haar gestichte House for All Sinners and Saints in Denver, Colorado. Ze is bijzonder door haar achtergrond. Afkomstig uit een fundamentalistische kerk is ze als jongere flink losgeslagen, wat aan haar uiterlijk nog altijd goed te zien is. Maar ze heeft op een doorleefde manier de kracht van het Lutherse evangelie herontdekt, waarin de nadruk ligt op vergeving voor zondaars door de genade in Christus. Ze verstaat de kunst om dat eigentijds te formuleren, en weet daardoor randgroepen te bereiken. Haar persoon is haar boodschap: dat juist zij voorgangerster van een gemeente kon worden, ervaart ze als het bewijs dat er bij God ruimte is voor iedereen. Knap is hoe ze de wereld van randjongeren en van mensen met een allesbehalve doorsnee leven weet te verbinden met het hart van de christelijke boodschap. Het heeft geleid tot een zeer leesbaar boek met een beemoedigende boodschap in de wereld van vandaag. (SB)

Vrijspraak voor losers. Ieder mens kan zowel zondaar als heilige zijn, Nadia Bolz-Weber, KokBoekencentrum, 18,99 euro

Zalige eenvoud

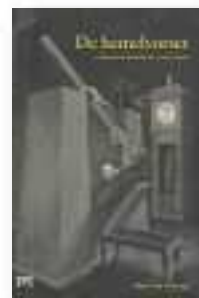

Dit boek over de zaligsprekingen is geschreven door de pastor van Nijkleaster, ds. Hinne Wagenaar. Die achtergrond speelt in het boek een duidelijke rol en geeft het een lokale kleur. Wagenaar geeft een heldere en toch diepgaande uitleg van dit gedeelte waarmee de bergrede van Jezus begint. Verrassend is de omschrijving van zalig als 'op de goede weg' zijn. De auteur is steeds op zoek naar de betekenis van woorden en weet meerdere keren de gebruikelijke en soms onjuiste uitleg te doorbreken. 'Arm van geest' is: je bewust zijn van je afhankelijkheid en weten wat in het leven echt belangrijk is. De 'treurende' zijn mensen die een open hart bewaren voor wat er om hen heen gebeurt; zij sluiten zich niet af voor de wereld. Wagenaar haalt woorden aan van mensen die een bepaalde verbinding hebben met één van de zaligsprekingen. Zo komen bijvoorbeeld Etty Hillesum en Martin Luther King ter sprake. De actualiteit van de zaligsprekingen komt zo krachtig naar voren. Het

toegankelijke boek is in een bezinnende stijl geschreven en stimuleert de lezer om over Jezus' woorden na te denken. Vermeldenswaardig is de fraaie lay-out van het boek. Aanbevolen! (EPvdV)

Zalige eenvoud, Hinne Wagenaar, Noordboek, 22,50 euro

De hemelvorser

Een vuistdik boek, dat toch niet duur is. En: een waardevol boek, omdat het de betekenis van een bekend aforisme onderstreept: 'Hoe kostbaar is een kwetsbaar mens' (Okke Jager). Dat boek is de biografie van Gerhard Fockens (1810-1870), zoon van ds.

Lucas Fockens, de 'vader' van 'It Fryske Réveil' (dr. G.A. Wumkes), predikant in Sneek. Gerhard Fockens was een bijzonder begaafd man. Nog maar 26 jaar oud, was hij viermaal onderscheiden met een gouden medaille voor de beantwoording van academische prijsvragen over sterrenkundige onderwerpen. Hij werd al jong benoemd als observator bij de Utrechtse sterrenwacht. Een glansrijke carrière in de wereld van de astronomie lag in het verschiet. Maar enkele jaren daarna ging het mis. Nadat hij in een diepe geloofscrisis geraakt was en tot bekering gekomen was, nam zijn levensloop een tragische wending: psychisch en lichamelijk takelde hij af. Van Lieburg behandelt de verschillende fasen in zijn leven, van zijn jeugd- en schooljaren tot 'In het Huis van Barmhartigheid te Ermelo'. In dat huis overleed hij in de vroege ochtend van 22 februari 1870. De lezer krijgt niet alleen zicht op het leven van Gerhard Fockens, dat door Van Lieburg bijzonder deskundig en respectvol beschreven wordt, hij krijgt onderweg ook een beeld van het gezinsleven van een predikant in het eerste kwart van de negentiende eeuw. En van het studentenbestaan aan de Utrechtse universiteit tussen 1824 en 1839. En van de sterrenkundige wereld van de jaren dertig, waarin de verschijning van de komeet van Halley een internationaal hoogtepunt was. En van de lokale kerkhistorische ontwikkelingen in Sneek in Utrecht, met ds. Lucas Fockens en niemand minder dan dr. Hermann Friedrich Kohlbrugge in de hoofdrol. En van de krankzinnigzorg in Utrecht en Zutphen in de jaren veertig. En van het maatschappelijk leven in Sneek en omstreken in de jaren van 1850 tot 1866. En ten slotte van de zendingsgemeente met het Huis van Barmhartigheid te Ermelo. Van Lieburg heeft een prachtig boek geschreven - alle lof! (J-DW)

De hemelvorser. Gerhard Fockens (1810-1870), Mart van Lieburg, Uitgeverij Matrij, 29,95 euro.

Gerhard Fockens, Halik...

Alles gebeurt met een reden

Alles gebeurt met een reden. En andere leugens die ik koesterde, staat er op de voorkant van een boek dat ik in handen kreeg. Het is een zeer persoonlijk verhaal, waarin Kate Bowler haar ervaringen met ziekte en lijden beschrijft. Op de achterflap staat, 'dat ze onderzoekt, wat het betekent

om te sterven in een wereld waarin alles maakbaar en mogelijk is. De zekerheid dat overal een reden voor is, wordt haar ontnomen, maar ze ontdekt een schoonheid in het leven die ze tot dan toe nooit had ervaren.' Ik heb dit niet in het boek terug gevonden. Uitgebreed worden haar ervaringen beschreven, met steeds de vergelijking met het zogenoemde 'welvaartsevangelie'. Veelvuldig worden teleurstellingen op dat gebied genoemd, met de nodige voorbeelden. Ik vond geen troost en ook geen lering in haar verhaal. Over haar relatie met God wordt niet méér duidelijk, dan dat die een paar flinke deuken heeft opgelopen. Wel werd mij duidelijk hoe zij gezegend is met familie (die bij elkaar even 140.000 euro opbrengt voor haar behandelingen) en vrienden die haar niet vergeten. Waarschijnlijk is dit de genoemde 'schoonheid in het leven is' waar naar verwezen wordt. Verontrustend vond ik de tekst op de eerste bladzijde over haar zoontje: 'ik zie nu pas dat jij altijd al het doel van mijn heerlijke bestaan bent geweest'. Het boek is duidelijk een momentopname van een 35-jarige vrouw, die ruw in haar gelukkige leven door elkaar wordt geschud en nu zoekt naar houvast. (NB)

Alles gebeurt met een reden, Kate Bowler, Vuurbaak, 17,99 euro

Niet zonder hoop

Tomáš Halík wil een 'spirituele diagnose van de tijd' geven (dit vertaalde boek is inmiddels tien jaar oud). Hij benadert God vanuit de hoop: niet als een feit maar als een mogelijkheid. Prikkelend is wat hij zegt: 'het interessantste onderwerp in de theologie is ... de 'hoop van de ongelovigen',

(pag. 66). Halík wil daarom geen grenzen trekken tussen christenen en anderen. De auteur vertelt over zijn eigen strijd om de hoop te bewaren in politiek moeilijke tijden (hij is Tsjech van geboorte). Geloof leeft van een onvanzelfsprekende verwachting. Dit is misschien wel de mooiste zin uit dit boek: 'Hoop is als de kier waardoor wij ook op de deprimerendste momenten van het heden een vleugje toekomst kunnen inademen' (pag. 116). Uitvoerig staat de auteur stil bij Job die leert

leven van de hoop omdat Gods antwoord niet al zijn vragen oplost. Hoop begrijpen we niet, zij stijgt boven ons uit. Zo komt Halík ten slotte bij dit woord van Augustinus: 'Want gij hebt ons gemaakt naar u, en ongerust is ons hart totdat het zijn rust vindt in u', (pag. 189 - 190) (EPvdV)

Niet zonder hoop - Religieuze crisis als kans, Tomáš Halík, KokBoekencentrum, 19,99 euro

Het dorp

Dit boek gaat over Het Nederlandse dorp zoals dat er vijftig - zestig jaar geleden uitzag. De 'boerenkinderen in de klas' uit *Het dorp* van Wim Sonneveld zijn er bijna niet meer, want we leven in een tijd van wat Wim Daniëls 'ontboering' noemt. De centraal gelegen kerk is belangrijk voor de leefbaarheid van het dorp, maar de auteur benoemt niet dat ook veel niet-gelovigen hechten aan dit beeldbepalende gebouw. Dat bleek onlangs bij de brand in Hoogmade. Mooi is de constatering van Daniëls dat het kerkhof een verhaal over mensen vertelt. Hij verweeft zijn persoonlijke herinneringen met algemene kenmerken van het dorp en geeft zo op eenvoudige wijze veel interessante informatie door. Alles wat een dorp typeert, komt in dit boek ter sprake: het dorpscafé, de boeiende dorpsfiguren, de dorpsdokter die zich persoonlijk bij mensen betrokken voelt, de dorpschool maar ook de gemeenschapszin en de dorpspolitiek. Dit boek biedt voor iedereen die opgroeide in de jaren vijftig, zestig, veel herkenning. De sfeervolle zwart-wit foto's illustreren de tekst en roepen nostalgische gevoelens op. 'Dit is al wat er bleef voor mij' om met het lied *Het dorp* te spreken. (EPvdV)

Het dorp - een geschiedenis, Wim Daniëls, Thomas Rap 19,99 euro

Theologie Nieuwe Testament

Achttien geleerden uit binnen- en buitenland behandelen twintig belangrijke thema's uit het Nieuwe Testament, waarmee zij samen een complete theologie van het Nieuwe Testament presenteren. De auteurs zien de bijbelse geschriften als het Woord van God, die zichzelf in de geschiedenis openbaart. Er is dus sprake van een heilshistorische invalshoek. Het handboek is van hoog wetenschappelijk gehalte, wat onder meer steeds uit de paragrafen 'stand van het onderzoek' blijkt. Maar het is wel toegankelijk geschreven. Nog iets: in elk hoofdstuk krijgt de actuele theologische relevantie van het besproken onderwerp aandacht. (J-DW)

Theologie van het Nieuwe Testament in twintig thema's, Armin Baum en Rob van Houwelingen (red.) KokBoekencentrum, 39,50 euro

Diversen

Materiaal voor de Week van Gebed is beschikbaar

Van 19 t/m 26 januari vindt de jaarlijkse Week van Gebed voor de eenheid plaats. Het thema luidt 'Buitengewoon', ontleend aan Handelingen 28:2. Posters A2 en A4, gebedskaartjes, een kindergebeds- en werkboekje en het boekje met de liturgie en de teksten rond de acht dagen kunt u bestellen via de website van de Raad van Kerken: raadvankerken.nl/?b=5417. Op dezelfde site staan ook muziekbestanden van het lied dat bij de Week van Gebed is geschreven, vertaald door Gert Landman. Ter inspiratie en navolging in de plaatselijke kerk maakte Charlotte Kwak, betrokken bij de groene website symbolischschikken.nl een bloemschikking passend bij het thema 'Buitengewoon'. Hoe de schikking is samengesteld en hoe het bloemstuk kan worden geduid, staat op symbolischschikken.nl/buitengewoon/

De website van de Raad van Kerken: raadvankerken.nl/?b=5417. Op dezelfde site staan ook muziekbestanden van het lied dat bij de Week van Gebed is geschreven, vertaald door Gert Landman. Ter inspiratie en navolging in de plaatselijke kerk maakte Charlotte Kwak, betrokken bij de groene website symbolischschikken.nl een bloemschikking passend bij het thema 'Buitengewoon'. Hoe de schikking is samengesteld en hoe het bloemstuk kan worden geduid, staat op symbolischschikken.nl/buitengewoon/

Kees Posthumus speelt 'Dwars door de Bijbel' in Leeuwarden

Theatermaker Kees Posthumus speelt op 19 januari van 15.00 tot 18.15 uur zijn voorstelling *Dwars door de Bijbel* in De Oase, Weideflora 142 in Leeuwarden. In *Dwars door de Bijbel* scheurt Posthumus van Genesis naar Openbaringen en terug. In tientallen korte verhalen, samenvattingen en nieuwe liedjes gaat hij op reis door de Schrift. Het gaat hem daarbij vooral om de 'dwarse' verhalen, over dappere doorzetters en dwarsliggers. Verhalen die je ook op een nieuwe manier kunt bekijken, dan doorgaans het geval is. Verhalen waar je soms ongemakkelijk van wordt en die je aan het denken zetten. In ruim een uur bent u weer helemaal up-to-date met de Bijbel. De voorstelling is gemaakt in opdracht van de Protestantse Kerk in Nederland en sluit aan bij het jaarthema 'Een goed verhaal'.

Theatermaker Kees Posthumus speelt op 19 januari van 15.00 tot 18.15 uur zijn voorstelling *Dwars door de Bijbel* in De Oase, Weideflora 142 in Leeuwarden. In *Dwars door de Bijbel* scheurt Posthumus van Genesis naar Openbaringen en terug. In tientallen korte verhalen, samenvattingen en nieuwe liedjes gaat hij op reis door de Schrift. Het gaat hem daarbij vooral om de 'dwarse' verhalen, over dappere doorzetters en dwarsliggers. Verhalen die je ook op een nieuwe manier kunt bekijken, dan doorgaans het geval is. Verhalen waar je soms ongemakkelijk van wordt en die je aan het denken zetten. In ruim een uur bent u weer helemaal up-to-date met de Bijbel. De voorstelling is gemaakt in opdracht van de Protestantse Kerk in Nederland en sluit aan bij het jaarthema 'Een goed verhaal'.

Peter Vermaat speelt 'De Passie van Paulus' in de Kurioskerk

Verteller, dichter, theatermaker en theoloog Peter Vermaat speelt op 16 januari zijn nieuwe voorstelling *De Passie van Paulus* in de Kurioskerk in Leeuwarden, aanvang 20.00 uur. Hij laat zich inspireren door verhalen uit de grote spirituele tradities van Oost en West. In deze voorstelling maakt hij de passie voelbaar die de apostel Paulus dreef toen hij de wereld introk met hoe hij de boodschap van Jezus verstond. Entree: vijf euro.

VOLGENDE KEER in Gaan de wei

*Fascinatie voor het boeddhisme onder
Friese predikanten*

